

Головнiн Н.М.

*Нацiональний юридичний унiверситет iменi Ярослава Мудрого,
студент Інституту прокуратури та кримiнальної юстицiї*

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ ЗА СТАТТЕЮ 136 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Актуальність питання правової кваліфікації статті 136 Кримінального кодексу України (далі – КК) полягає у тому, що вона майже не зустрічається у сучасній практиці правозастосування, через певні особливості свого складу. Згідно цієї статті злочином визнається ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу або неповідомлення про такий стан особи належним установам чи особам, якщо це спричинило тяжкі тілесні ушкодження або смерть потерпілого.

Виходячи зі змісту даної статті можна відразу підкреслити, що вона передбачає відповідальність за злочинну бездіяльність не спеціального суб'єкта, а саме загального, тобто будь-кого хто підпадає під ознаки суб'єкта злочину.

Судячи із практики, найскладніше, при наявності такої бездіяльності, визначити майже всі елементи складу даного злочину, через те, що всі вони мають визначну роль та при цьому складні в кваліфікації.

Суб'єктивна сторона даного злочину передбачає наявність прямого або непрямого умислу, що досить складно довести при бездіяльності. Також при спостереженні небезпечного для життя стану, особа, по суті, несподівано опинившись у розглядуваній ситуації, може взагалі не усвідомлювати можливих варіантів наслідків своєї бездіяльності, при тому, що за даною статтею вона має передбачати, що її бездіяльність призведе саме до тяжких наслідків у вигляді тяжких тілесних ушкоджень чи смерті, але ніяк не середніх або легких тілесних ушкоджень, коли обвинувачена особа спостерігала подібний стан потерпілого (Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар [Текст]: у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Т. 1: Загальна частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. – Х.: Право, 2013. – 376 с. – С. 133).

Має бути доведено, що обвинувачена особа дійсно спостерігала даний небезпечний стан особи та розуміла, що цей небезпечний для життя стан є реальним, тобто не вирішила для себе подумки, що потерпіла особа, наприклад, просто в стані алкогольного сп'яніння, а не в неї, насправді, був якийсь приступ небезпечний для життя.

Стосовно ж об'єктивної сторони, то при кваліфікації цього діяння має бути доведено те що потерпіла особа дійсно перебувала в небезпечному для життя стані, і цей стан для неї був саме безвихідним, тобто вона ніяким чином не могла сама попередити тяжкі наслідки, що можуть щодо неї настати (Ключко Р. Н. Бездействие как элемент основания уголовной ответственности [Текст] / Р. Н. Ключко // Від громадянського суспільства – до правової держави: Тези доп. IV міжнар. наук.-практ. конф. (24 квіт. 2009 р.). – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – С. 309-311).

Потрібно також підкреслити що не має бути ризику в обвинуваченої особи щодо власного життя у разі надання допомоги. Тобто дана стаття не в якому разі не може змушувати кожного громадянина вбігати в будинки які горять від пожежі та ризикувати власним життям для врятування інших (Чайка О. В. Поняття злочину ненадання допомоги та його об'єктивна сторона [Текст] / О. В. Чайка // Адвокат. – 2009. – 5. – С. 31-35).

Також має бути доведена при кваліфікації реальна можливість щось вдіяти в обвинуваченої особи. По-перше це фізично, тобто вона не була інвалідом, не мала вад здоров'я, чи інші перешкоди, які не давали б їй можливості щось зробити щодо потерпілого (Кузнецов В. В. Окремі питання відмежування залишення в небезпеці від ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані [Текст] / В. В. Кузнецов // Юрид. наука: наук. юрид. журн. – 2015. – N 1. – С. 44-52. – Бібліогр.: с. 50). По-друге це психічно, тобто особа могла за якихось обставин(стихійне лихо, техногенна катастрофа, тощо) й сама впасти в ступор або паніку за стресових ситуацій, тому й сама була не в змозі щось вдіяти, або навіть адекватно сприйняти ситуацію що сталась. По-третє це фактично, тобто особа могла просто й не знати, що потрібно робити за тих чи інших обставин, наприклад, не знала які ліки потрібні потерпілій за її станом чи не знала як надавати першу медичну допомогу. Так якщо особа не вміє робити штучне дихання, то може не просто не врятувати особу, а навіть випадково пошкодити ребра

потерпілій, чим зробити ситуацію ще гірше. Тому за наявності цих обставин, при не наданні допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані інкримінувати дану статтю аж ніяк не можна.

Отже, стаття 136 КК, в частині відповідальності за ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу має забагато складнощів в кваліфікації через велику кількість нюансів в об'єктивній та суб'єктивній стороні злочину, через що майже не можливо довести, що бездіяльність загального суб'єкта у ситуації, яка сталася, була злочинною. В той час, коли відповідальність за неповідомлення про такий стан особи належним установам чи особам є вмотивованою в своєму існуванні, адже у наш час кожен має телефони та інші засоби, за допомогою яких можуть повідомити службових осіб про небезпечний для життя стан певної особи. Тому ми відстоюємо ідеєю змінити статтю з Кримінального кодексу України, по прикладу Європейських країн, в яких не має статей щодо обов'язку кожного рятувати пересічних осіб, та залишити її в наступному формулюванні: «неповідомлення про небезпечний для життя стан особи належним установам чи особам, якщо це спричинило тяжкі тілесні ушкодження».